

POËZIE

CHARLOTTE VAN DEN BROECK EN DE HELE SCHEPPING

Zo klein ben ik

Het universum in de debuut-
bundel van Charlotte
Van den Broeck is in de eerste
plaats vrouwelijk, en veel te
groot. **LUUK GRUWEZ**

De auteur: jonge Vlaamse dichteres (1991).
Het boek: op zoek naar haar lichamelijke
en de identiteit die daaraan kan worden
verbonden. Als een kameleon probeert zij
de juiste schutkleur te vinden.

ONS OORDEEL: poëzie met een eigen timbre,
al weten de hier verzamelde gedichten niet altijd
overveel te boeien.

★★★★

De schepping is volgens Char-
lotte Van den Broeck in eerste
instantie een vrouwenzaak.
Het wordt niet met zoveel
woorden gezegd, maar het
zaad is inferieur aan de eicel. Moeders, en
bij uitbreiding vrouwen, zijn de echte ma-
kers van het bestaan. Wanneer kan een li-
chaam zich 'ik' noemen, in haar geval een
vrouwelijk ik, en waar eindigt de eigen huid
en begint het omringende landschap? Wan-
neer ben je binnen een huid thuis als in een
huis? Dat zijn enkele van de belangrijkste
vragen die Van den Broeck zich stelt. Ze
roept bij die vragen niet altijd de hulp van
de lezer in. Integendeel. Met haar kamele-
ontische schutkleuren lijkt ze hem zelfs
enigszins op een afstand te houden. Alleen
een kameleon kan zoveel ikken bevatten
zonder zichzelf kwijt te raken. Haar ultieme
ik is dan ook heel mobiel en variabel, veran-
dert om de haverklap, zodat de dichteres
ongrijpbaar wordt en het nooit helemaal
duidelijk is waar zij eindigt en waar het om-
ringende landschap begint: 'Flank aan
flank zwenken we in elkaar uit./ zwenken
we over elkaars randen heen tot ik niet
meer weet/ waar lichaam in landschap

overgaat. Zover het oog reikt/ (...) is er vlak-
te en voorbij het oog hellen we verder in
elkaar over/ in de zoom van dit plooibare
huis dat huid heet.'

Raadselachtigen

Het lichaam maakt, kortom, deel uit van
het landschap. Het lijkt wel of Van den
Broeck pijn kan hebben aan het landschap,
omdat haar lichaam er deel van uitmaakt.
Het landschap is ook het decor waarin zij
haar lijf de pirouettes van een ballerina kan
laten opvoeren. Daarbij lijkt ze zowel een
zoektocht te ondernemen naar de wereld
als naar zichzelf. En de wereld is een kos-
mos die onder meer door wonderlijke we-
zens wordt bevolkt: de triceratops (dino-
saurus), de lampyridae (glimwormen), de
felidae (katachtigen), de walvissen, een
schildpadje, en natuurlijk ook de kamele-
on. De wereld wordt in grote mate bevolkt
door raadselachtigen.

Van den Broeck presenteert zich in deze
bundel niet uitsluitend als een kameleon.
In een gedicht dat 'Grand Jeté' heet, be-
dient zij zich van een bekende zweeftech-
niek uit de balletwereld om een brug te
slaan tussen haarzelf en al het andere.
Je krijgt heel vaak de indruk dat het haar
te doen is om wat ons verbindt. Vandaar het
belang van het water dat ons allen kan om-
vatten? Met name in de eerste cyclus is
sprake van het alles verbindende water: het
lijkt haast een collectief vruchtwater in een
bij uitstek vrouwelijke wereld. De dichteres
brengt die toets subtiel aan, is zich er moge-
lijk zelf niet eens van bewust.
Al is al meteen duidelijk dat haar wereld in
de eerste plaats vrouwelijk is. Dat blijkt uit
het motto van Friedrich Schiller: 'Nach
nichts ringt die weibliche Gefallsucht so
sehr als nach den Schein des Naiven.' Het
is een uitspraak die vragen oproept: is de

schijn van het naïeve bij uitstek vrouwelijk? Het lijkt te vloeken met wat Charlotte Van den Broeck een bundel lang beweert. Of niet. Misschien bedoelt zij dat het bestaan van een vrouw van een grotere spontaniteit is, dat het zich niet door de dwingelandij van te veel ratio laat knechten?

Liefde voor de natuur

Het is in elk geval lang geleden dat een dichteres zo intensief met haar vrouwelijkheid is omgegaan, een vrouwelijkheid die een op zichzelf staande entiteit wil zijn. Een vrouwelijkheid zonder tekort, zonder leegte. Er staat een belangrijk vers in de laatste, misschien wel sterkste cyclus van de bundel: 'Een holte is pas een leegte als er niets meer in past.'

Van den Broeck wil er in haar poëzie voor zorgen dat een kind de perfecte afmetingen heeft om met een perfecte emotie een perfecte zwangerschap lang in zijn moeder te passen, waarna het, eenmaal geboren, ook volkomen in de wereld past. Het intrigeert dat deze taak volgens deze dichteres zo exclusief voor een vrouw is weggelegd.

Wil Van den Broeck in haar poëzie misschien een autiste zijn die maling heeft aan de 'grote' buitenwereld? Dat zou je kunnen opmaken uit de eerste cyclus waarin veel aandacht is voor buitenlandse plaatsen, niet zelden onoglijke Zweedse plaatsen. Hier weerklinkt veel liefde voor de natuur en voor dorpen die op grote sympathie kunnen rekenen: Sisjön, bijvoorbeeld, of Örebro of Växjö of Hvannadalshnúkur. Ook op die laatste plek kan Charlotte Van den Broeck met heel haar lijf ruimhartig gedijen. 'Boven deze lakens' herhaalt ze tot vijf keer toe.

Haar belangrijkste bezinning blijft hoe dan ook die over haar Umwelt, de erfenis van haar voorouders. De dichteres lijkt op een

De hele schepping komt langs, al vanaf het begin

bepaald moment zelfs in niets van haar moeder te verschillen. Maar ook de hele schepping komt langs, al vanaf het begin. Belangrijke vraag is: wie ben ik, wie mag ik zijn? En minstens even belangrijk: wat is mijn plaats in de totaliteit van de wereld? Want, schrijft Charlotte Van den Broeck tot drie keer toe: 'zo klein ben ik'. Dit is een dichteres voor wie het heelal veel te groot is en die dit dan maar wij terugbrengen tot een moeder waarin ze op haar gemak is. Waarin ze volkomen past. Niet meer en vooral ook niet minder.

CHARLOTTE VAN DEN BROECK

Kameleon.

De Arbeiderspers, 62 blz., 18,99 €
(e-boek 9,99 €)

De aardbeving in Nepal heeft ook de Kaiser-bibliotheek in Kathmandu verwoest. De bibliotheek, gebouwd aan het einde van de negentiende eeuw, huisde de persoonlijke collectie van Kaiser Shumsher, een bibliofiele telg van de Rana-dynastie die Nepal tot het midden van de twintigste eeuw bestuurd. Janaki Karmacharya, hoofd van de bibliotheek, schat dat zowat een derde van de 28.000 boeken beschadigd zijn. In het gebouw worden ook waardevolle manuscripten en documenten bewaard, sommige geschreven op palmbladeren.

De Kaiser-bibliotheek vóór de aardbeving. © n

COLOFON

★★★★ onmisbaar ★★★★★ uitstekend
★★★ goed ★★ net niet ★ zwak

Hoofdredacteurs: Bart Sturtewagen, Karel Verhoeven - **Adjunct-hoofdredacteur:** Bert Bultinck - **Chef DSL:** Veerle Vanden Bosch - **Artdirector:** Johan Dockx - **Redactie:** Hans Cottyn, Peter Jacobs, Karel De Weerd (fotoredactie), Celine Poppe, Maryvonne Jacobs (vormgeving) - **Medewerkers:** Marijke Arijns is recensente en literair vertaalster Frans en Spaans, Alexandra De Vos is recensente, Luuk Gruwez is dichter en recensent, Kathy Mathys is recensente, Ruben Mooijman is chef economie van De Standaard, Katrien Steyaert is freelancejournaliste, Jelle Van Riet is literair journaliste - **Coverfoto:** © Philippe Matsas/Opale/Leemage/belga - **Contact:** veerle.vandenbosch@standaard.be, 02-467.22.66

SPECIALZAAK POELIER

Vrouwen trekken bouillon van zichzelf in het badwater tot hun binnenste in de vorm van een kind uit hen kookt.

Zo worden wij geboren: zonder schelp,
zonder de geruststelling dat we op een dag een mond

zullen vinden, die zo sterk op onze eigen mond
lijkt dat we ermee gaan spreken.

Ook wij zullen uiteindelijk in kikkerzit,
met klokkende adem en de *tic nerveux*

van een kop op een verdwaasd lichaam
in de badkuip achterblijven,

terwijl het water in cirkels wegdraait,
kleine kolkende tornado,
die niet eens het weerbericht zal halen.

Charlotte Van den Broeck

BOEKENNIEUWS

BIBLIOTHEEK (1)

Chicago krijgt Obama's presidentiële bibliotheek

Amerikaanse presidenten laten hun naam graag vereeuwigen met een bibliotheek. Nu is bekendgemaakt dat de presidentiële bibliotheek van Barack Obama zal verrijzen in Chicago. De hoofdstad van de staat Illinois haalde het van New York en Hawai, waar Obama is geboren. 'Alle draden in mijn leven kwamen bijeen en ik werd een man toen ik naar Chicago trok', zegt Obama in een video op de website van zijn stichting. In Chicago leerde hij zijn vrouw Michelle kennen en kwamen hun beide dochters ter wereld. De bibliotheek zal worden gebouwd in het achtergestelde district South Side Chicago. De stad hoopt dat de bibliotheek tweehonderd nieuwe jobs zal scheppen.

VERTALING

Vluchtelingenroman Elvis Peeters verkocht aan Turkije

Elvis Peeters' roman *De ontelbaren* is verkocht aan de Turkse uitgeverij Tekin. In de voor de Libris Literatuurprijs genomineerde roman wordt het Europese continent overspoeld door bootvluchtelingen. 'Je hoeft de kranten maar open te slaan om te zien dat deze even beklemmende als noodzakelijke roman van Elvis Peeters tijdloos is', zegt Podium-uitgever Joost Nijsen aan *Boekblad*. 'Peeters schetst een angstaanjagend toekomstbeeld, niet zozeer door de vluchtelingenstroom an sich, maar eerder door hoe er met deze ontelbaren wordt omgegaan.'

BIBLIOTHEEK (2)

Kaiser-bibliotheek in Kathmandu verwoest